

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2025- 49267 van:

De heer XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend in De Woenselse Poort, onderdeel van GGzE, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 11 maart 2025 een klaagschrift, gedateerd op dezelfde datum, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen het rookverbod dat heeft gegolden van juli 2022 tot december 2023 in de instelling waar klager in die periode ook verbleef.

De klacht is na ontvangst aangehouden met instemming van zowel klager als de instelling.

Klager heeft zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon, hierna te noemen: 'PVP'.

De klachtencommissie ontving een verweerschrift van mevrouw XXXX, regiebehandelaar ten tijde van het verblijf van klager en mevrouw XXXX, jurist, op 30 mei 2025, gedateerd op dezelfde dag.

De mondelinge behandeling van de klacht vond plaats op 5 juni 2025. Klager en PVP waren aanwezig via een beeldbelverbinding, evenals de psychiater van de klachtencommissie. Verder waren aanwezig mevrouw XXXX, mevrouw XXXX en als toehoorder mevrouw XXXX, behandelrapporteur, evenals de andere leden van de klachtencommissie en de secretaris.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- het rookverbod dat heeft gegolden in de instelling van juli 2022 tot december 2023.

3. De feiten

Ten tijde van de klacht was de juridische titel van klager terbeschikkingstelling met dwangverpleging, op 22 mei 2025 beëindigd. Dit betrof Art. 37a jo 37b SR. Klager bevond zich tot 22 mei 2025 bij GGzE, De Woenselse Poort. Thans is klager in zorg bij Trajectum, locatie Boylerstraat 4 te Boschoord.

4. Standpunt van klager

Klager vraagt de klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren. Hij stelt zich op het standpunt dat door het rookverbod vanaf 1 juli 2022 hem "een stukje geluk" is ontnomen om af en toe te roken.

Klager stelt dat dit hem heel zwaar is gevallen, omdat hij gedwongen werd om niet te roken. Rookwaar werd niet meer beschikbaar. Omdat hij in de TBS kliniek "geen kant op kon" miste hij

tevens het roken als iets waarover je zelf kunt beslissen. Niet alleen vindt klager dat hij hier erg onder geleden heeft, immers hij werd tot december 2023 gedwongen om niet te roken terwijl hij graag rookte, hij benadrukt dat dit ook zijn traject geschaad heeft. Doordat hij niet mocht roken, ontstonden er discussies met medewerkers, die anders niet waren ontstaan. Dat waren vaak onaangename gesprekjes waarbij klager bijvoorbeeld als leugenaar werd neergezet. Ook wil klager kwijt dat hij op een bepaald moment gefouilleerd is op rookwaren, wat hij niet licht zal vergeten. Hij vond het niet alleen vernederend, ook trof hem de autoritaire en dwingende toon die tegen hem werd gebruikt.

5. Standpunt van verweerster

Volgens verweerster blijkt uit de recente uitspraak van de Rechtspraak voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: RSJ) van 21 maart 2025 met betrekking tot het algehele rookverbod in de forensisch psychiatrische instelling Van Mesdag dat het rookverbod achteraf gezien niet onrechtmatig was. De argumenten uit die uitspraak geven aanleiding om de huidige klacht feitelijk ongegrond te verklaren en vergoedingen af te wijzen of te matigen.

Verweerster gelooft voorts dat het rookverbod doelmatig was en ondersteunt deze zienswijze met een onderzoek dat is gepubliceerd in het jaar 2010 waaruit blijkt dat minder geweld voorkomt in instellingen waarin niet gerookt wordt. Daar komt bij dat in de genoemde uitspraak van RSJ getoetst wordt op veiligheid en orde, wat handvatten geeft om ook deze argumenten achteraf mee te laten wegen in plaats van uitsluitend gezondheidsredenen.

De instelling dient medewerkers en patiënten tevens te beschermen tegen de blootstelling aan sigarettenrook van de rokende patiënten. Om die reden is het rookverbod noodzakelijk voor de veiligheid binnen de instelling.

Verweerster verzoekt de klachtencommissie om de klacht ongegrond te verklaren.

6. Bevoegdheid van de klachtencommissie

Aan klager was ten tijde van het indienen van de klacht de strafrechtelijke maatregel terbeschikkingstelling onder voorwaarden opgelegd. Op personen die om die reden zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis zoals GGZE/De Woenselse Poort, is op grond van artikel 9:1 Wvvggz de klachtprocedure van deze wet van toepassing. Klager klaagt over de beslissing over toepasselijkheid van de huisregels zoals bedoeld in artikel 8:15 Wvvggz, zodat de klachtencommissie bevoegd is van de klacht van klager kennis te nemen.

7. De beoordeling van de klachten

Klager klaagt over het algehele rookverbod dat in de instelling gold in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klachtencommissie neemt tot uitgangspunt dat de Rechtbank Oost-Brabant in haar uitspraak d.d. 30 november 2023¹ dit rookverbod onrechtmatig heeft verklaard.

De klachtencommissie heeft er kennis van genomen dat er inmiddels andere ggz- en penitentiaire instellingen in Nederland zijn die een algeheel rookverbod hebben ingesteld. Ook is de jurisprudentie op dit punt in ontwikkeling. Zo heeft de RJS in twee uitspraken van 21 maart 2025 de klachten met betrekking tot het algehele rookverbod in de forensisch psychiatrische instelling Van Mesdag ongegrond verklaard.

¹ ECLI:NL:RBOBR:2023:5564.

De klachtencommissie is van oordeel dat de betreffende uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 er niet toe leiden dat het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023 thans wel als rechtmatig beoordeeld kan worden. Daaraan ligt het volgende ten grondslag.

De rechtspositie van klager in de instelling wordt beheerst door de Wvvgz. Op basis van deze wet is de rechtbank de aangewezen beroepsinstantie ter zake van klachten over verplichte zorg en niet de RSJ. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 is in kracht van gewijsde gegaan en er zijn geen recentere uitspraken van de Rechtbank Oost-Brabant of de Hoge Raad bekend met een ander oordeel over het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 blijft derhalve leidend voor de klachtencommissie ten aanzien van klachten over het algehele rookverbod in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klacht van klager ziet op het algehele rookverbod in deze periode.

Met verweerder is de klachtencommissie van oordeel dat de klachten die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 wel grote gelijkenissen vertonen met de onderhavige klacht. Ook heeft de instelling vergelijkbare afwegingen moet maken tussen het zelfbeschikkingsrecht van rokende patiënten ten opzichte van de het recht op lichamelijke integriteit van niet rokende patiënten en medewerkers en de veiligheid binnen de instelling. Niettemin heeft de instelling in haar verweerschrift en ter zitting geen nieuwe feiten of omstandigheden naar voren gebracht op basis waarvan de klachtencommissie thans tot een ander oordeel komt dan de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023. Zo beschikt de klachtencommissie niet over een (actueel) onderzoeksrapport waarin de risico's van het (beperkt) toestaan van roken binnen de instelling voor de algehele veiligheid worden uiteengezet of geduid. Een dergelijk rapport was bijvoorbeeld wel voor handen in de zaken die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025. Daar komt bij dat door verweerder ter zitting desgevraagd is aangegeven dat er niet een nieuw algeheel rookverbod geldt binnen de instelling, dan wel dat er op korte termijn een nieuw algeheel rookverbod wordt ingevoerd.

Hoewel het de klachtencommissie duidelijk is geworden dat de instelling het algehele rookverbod met de beste intenties voor haar patiënten en medewerkers heeft ingevoerd, zijn er thans geen termen aanwezig om een ander oordeel te vormen over het algehele rookverbod in de instelling in de periode van 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023, dan het oordeel van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023.

Gelet op het vorenstaande komt de klachtencommissie tot de slotsom dat de klacht van klager **gegrond** is.

8. Schadevergoeding

Nu de klachtencommissie de klacht van klager gegrond verklaart met betrekking tot het rookverbod, kent zij een schadevergoeding toe aan klager ten laste van de instelling. Hierbij sluit de klachtencommissie aan bij de uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant 7 juni 2024² en haar eerdere beslissing inzake 2024-039. De klachtencommissie acht het aannemelijk dat het algehele rookverbod in de periode van 1 juli 2022 tot en met 30 november 2024 gevoelens van spanning en frustratie hebben opgeroepen bij klager. Dat volgt uit de verklaringen van klager ter zitting, maar ook uit de voortgangsrapportages zoals overgelegd bij het verweerschrift.

² ECLI:NL:RBOBR:2024:3235.

De klachtencommissie kent voor de gehele periode van het ingaan van het rookverbod, op 1 juli 2022 tot en met het beëindigen van het rookverbod, op november 2023, met terugwerkende kracht schadevergoeding toe van 100 euro per maand. Het in het verweer aangevoerde argument dat de schadevergoeding over een kortere periode zou moeten worden berekend omdat aan klager vanaf 5 april 2023 begeleid verlof is toegekend doet niets af aan de gevoelens van spanning en frustratie bij klager. Dit betekent dat klager een schadevergoeding toekomt van 17 keer 100 euro, in totaal 1.700 euro, door de instelling aan klager te voldoen.

9. Beslissing

De klachtencommissie verklaart:

- de klacht van klager met betrekking tot het rookverbod dat heeft gegolden van juli 2022 tot december 2023

GEGROND;

- kent aan klager een schadevergoeding toe van € 1.700,- (€ 100,- voor iedere maand dat klager niet mocht roken) ten laste van de instelling.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 17 juni 2025 door de klachtencommissie, bestaande uit mevrouw XXXX, voorzitter, en de leden de heer XXXX en de heer XXXX, psychiater, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.